

DOLGOZATOK AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR MŰHELYÉBŐL III.

KÜLFÖLDI IDŐSZAKI KIADVÁNYOK HASZNÁLATA AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRBAN (MÁSODIK, BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY)

OMK-munkaközösség*

Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár

Az Országos Műszaki Könyvtár (OMK) külföldi időszaki kiadványai használatának 1985. szeptember elseje és november harmincadika között megtartott számlálásából ezúttal azokat az adatokat kívánjuk bemutatni, értelmezni és értékelni, amelyek a szorosán vett könyvtári szolgáltatások keretében, illetve azok keretében is igényelt folyóiratokra vonatkoznak. Feldolgozásunk e része egyfelől az időszaki kiadványok igénybevételének általános törvényszerűségeihez szolgáltat hazai adalékokat, másfelől szervezési szempontból szolgál számunkra vagy igazolásul, vagy tennivaló-kataszterül.

A közlendő adatok és adatcsoportok az alábbi alapmennyiségekre vezethetők vissza:

- ♦ összesen 2111 könyvtárilag használt külföldi időszaki kiadvány, amiből az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) információs kiadványaiban 749-et nem referálnak, legfeljebb tallóznak, 1362-t pedig módszeres referálásnak vetnek alá,
- ♦ 35 204 kielégített kérés, melyből 7202 esett a nem referált, 28 002 a referált folyóiratokra.

A használat intenzitása

A nem referált 749 folyóirat átlagos igénybevételi gyakorisága számlálásunk három hónapja alatt 9,61

* A munkaközösség tagjai: Benyó Gyuláné, Berki Sándorné, Fekete Gáborné, Maurer Péter, Pollini Rita, Szepesváry Tamás és V. Hutyá Györgyi.
Számítógépes munkatárs: Czabaj József.
A szöveget írta: Futala Tibor.

volt, az 1362 referálté 20,56. Ez utóbbiak több mint kétszeres használati intenzitása meggyőzően tanúsítja, hogy a referált folyóiratok körét a rendelkezésre álló választék legértékesebb, nemzetközileg is ilyenek elismert egyedeire figyelemmel és — értve ezen a hazai műszaki K+F, felsőoktatás és az ipar szükségleteit — “nekünk kellő módon” jelölték ki, illetve e két szempont szerint próbálják folyamatosan karbantartani, ami — mint már korábban utaltunk rá — jelenlegi körülményeink között egyre nehezebb feladat.

Az átlagos igénybevételi gyakoriság, különösen így: csak a ténylegesen kért címekeket alapul véve, persze eltakarja a világon mindenütt kimutatható lényegét, a nagyon intenzív használatnak felettébb kevés címre irányulását.

Ha itt egy pillanatra a számlálásba bevont valamennyi — összesen 3580 — primer időszaki kiadványunkat tekintetbe vesszük, azt kell megállapítanunk, hogy az összes könyvtári szolgáltatási kereslet 50,80%-át, tehát jó felerészét, ennek az állomány-nak mindössze 4,77%-ával, azaz 171 folyóirattal elégtettük ki (vö. a közlemény 1. mellékletében található használati toplistával). Ha csak a könyvtárilag ténylegesen használt 2111 folyóiratunkkal számolunk, akkor ez a kitüntetetten népszerű halmaz 8,1%-os részesedésű.

Összehasonlítással: a *British Library Lending Division (BLLD)* néhány évvel ezelőtt teljes címállományának 4,43%-ával abszolválta a forgalom 80%-át. Noha a két állomány és forgalom között ég és föld a különbség, a használat koncentrációja mindkét esetben megfigyelhető. Ha a hazai folyóiratok forgalmát is bevontuk volna a számlálásba, a koncent-

ráció mértéke valószínűleg nálunk is magasabb lett volna [1].

Visszatérve a könyvtári szolgáltatások keretében kért külföldi folyóiratainkra, megállapítható, hogy tekintélyes részüket — a nem referáltak több mint egyharmadát (267 cím), a referáltaknak pedig 15%-át (210 cím) — az egyszer-egyszer használt források teszik ki. A nem referált folyóiratok további 21%-át (157 cím), a referáltak több mint 10%-át (140 cím) mindössze két alkalommal kérték. Ha — bizonyos óvatossággal — a háromszori igénybevétel is “búvópatakszerűnek”, azaz olyannak vesszük, hogy az általa minősített folyóirat iránti érdeklődés korántsem folyamatos, kettős mezőnyünkben 918 időszak kiadványunk (ez a teljes sokaságnak majdnem 44%-a) használatának vonatkozásában kell feltételeznünk a “ma engem, holnap téged” esetlegességét.

Másként mondva: ha számlálásunkat valamikor meg tudnánk ismételni, egyáltalán nem biztos, hogy az 1–3-szor használt folyóiratok körébe nem lépnének-e be a mostani számláláskor nem kért címeknek akár tucatjai is, illetve nem esnének-e ki belőle garmadával az ezúttal, mondjuk így: gyenge esetleges érdeklődést kiváltó folyóiratok.

Az 1–3-szor kért folyóiratok iránti igény közel 20%-a a régi (1980-at megelőző) évfolyamokra esik, sőt 182 olyan cím is előfordul köztük, amelyeknek kizárólag ilyen évfolyamait igényelték. A közepesen (4–10-szer), az erőteljesen (11–50-szer) és a nagyon erősen (51–451-szer) használt csoportokban a régebbi évfolyamok iránti érdeklődés aránya alacsonyabb (nem egészen 2%-tól 17,5%-ig terjed), ami ugyan rendszerint nagyobb számszerű szolgáltatási értékeket eredményez, ám a ritkán használt kategóriában mért aránnyal való összehasonlításban mégis annak igénybevételi esetlegességét erősíti meg.

Számlálásunkban a könyvtárilag nem használt és e ritkán-esetlegesen — 1–3-szor — használt kategória kikülönítése részint — mint már jeleztük — megismételt, a mostani eredményeket felülvizsgáló számlálás szükségességére hívja fel a figyelmet, részint pedig egy nehezen megvalósítható óhajra: egy ilyenfajta számlálás párhuzamos elvégzésére több hasonló gyűjtőkörű nagykönyvtárban. Ez utóbbi akció eredményeként már országos méretekben lehetne megkísérelni a külföldi időszak kiadványok racionálisabb beszerzését, az állományukkal való ésszerűbb gazdálkodást, kezdve az országosan egy-egy példányban járatás vállalásán, befejezve a külföldi másolatszolgáltatásokra való “hagyatkozás” elhatározásán. Talán nem is kell megjegyeznünk: első sorban nem a mindenáron való takarékoskodás miatt (az ostoba takarékoskodásnál nincs ártalma-

sabb dolog), hanem egy, a jelenleginél optimálisabb és folyamatosabb érdeklődést keltő választék felhalmozása érdekében.

A legalább 4–10-szer kért folyóiratoktól kezdve számítható a rendszeresen, ezen belül azonban markánsan különböző intenzitással használt állomány, azaz állományunk törzse. Ennek igénybevételi sajátosságairól az 1. táblázat tájékoztat.

Táblázatunkból az alábbi jelenségekre, trendekre, szervezési “javallatokra” szeretnénk felhívni a t. olvasó figyelmét:

- ◆ Rendkívül frappánsan mutatkozik meg a külföldi időszaki kiadványok legújabb számai iránt az érdeklődés, mondhatni: szakirodalmi szomj, amely — a közepesen (4–10-szer) használt kategóriától eltekintve — az összes kérés 50–70%-át tette ki, mégpedig emelkedő irányzattal a legnépszerűbbnek bizonyult folyóiratok felé haladva. Ha ehhez az itt nem közzétett háttértáblázatunkból hozzá tesszük, hogy az 1984–1980 közötti évfolyamokra irányuló érdeklődésből az 1984. évfolyam iránti további 15%-át jelenti az összes érdeklődésnek, elmondható: az összes kérés 65–85%-át a tárgyevi és az azt megelőző évfolyamból elégítettük ki.

- ◆ A közepesen használt (4–10-szer kért) kategóriában, ahol az átlagosnál több ritkább (negyed- és féléves) periodicitású cím található, miközben e folyóiratok megjelenési és ideérkezési “fegyelme” is laza, az érdeklődés zöme a tárgyvet megelőző évfolyamra nehezedik. Konkrétan: itt a referált folyóiratok keltette igények 65,82%-át, a nem referált folyóiratok által keltetteknek pedig 64,08%-át elégítettük ki az 1985. és 1984. évi számokkal. Következésképpen a “tárgyév + az azt megelőző évfolyam” formulával megfogalmazható érdeklődésdominancia e használati kategóriánál is érvényesül.

- ◆ A közepesen használt kategóriát illetően szembe tűnik az is, hogy benne különösen alacsony százalékarányt képviselnek a referált folyóiratok tárgyevi számaira irányuló kérések. Ennek az az oka, hogy a referálás időben elhúzódó folyamat. Szerencsére, ez a késleltetés a következő — a 11–20-szor használt — kategóriától kezdve csökken, majd a 31–40-szer használt folyóiratok kategóriájától fogva megszűnik, sőt a referált folyóiratok tárgyevre vonatkozó igényléseinek aránya magasabbá válik, mint a nem referáltakra vonatkozóé. “Cherchez les microfiches” — adhatjuk meg a magyarázatot a jelenségre, ui. a szóban forgó magas használati arányú kategóriákban előrehaladva, mind gyakrabban fordulnak elő a referálás előtt mikrofilmlapra vett címek (összesen 370 folyóiratról van mikrofilmlap

változatunk), amelyek főként a másolatküldő szolgáltatásokban használhatók eredményesen. (Az olvasó, hacsak teheti, az eredeti papírpéldányokhoz ragaszkodik.) Ezenfelül a legintenzívebben használt két kategóriát illetően a mikrofilm-lapok megléte azt is érthetővé teszi, hogy egyáltalán miként tudjuk az abnormis számosságú igényeket kielégíteni. A mikrofilmlapozás kérdésére a használati csatornák ismertetésekor még visszatérünk.

- ◆ A táblázat igazolja azt a gyakorlatunkat, hogy a folyóiratainkból mindig csak a tárgyévi évfolyamot, valamint az azt követő 5–5 évfolyamot tároljuk Múzeum utcai székhelyünk raktárában. Az ennél régebbi évfolyamok törökbálinti raktárunkba kerülnek. Más kérdés, hogy innen évente mégis legalább 10 külföldi folyóiratkerést kell kielégítenünk, s ez az egyéb – hazai folyóiratokra, monográfiákra és más dokumentumokra

vonatkozó – kérések kiszolgálásával együtt indokolná egy másolóberendezés telepítését Törökbálinton, aminek következtében a jelenlegi állományszállítás jelentős hányada válnék szükségtelessé, illetve egyszerűsödne másolatszállítássá.

- ◆ Végül: a kérések viszonylag kevés címre kimutatott irányulása felhívja a figyelmünket a Múzeum utcai folyóiratraktár állománytelepítési gyakorlata ésszerűsítésének a lehetőségére. Egyszerű és nem munkaigényes jelzetelési megoldást találva, kívánatosnak látszik egy kb. 700 címből, azaz a számláláskor több mint tízszer keresett címekből és mindig 6x700 évfolyamból álló törzsgyűjtemény kialakítása a raktárnak az olvasóteremhez legközelebb lévő szintjén. Ez az ott dolgozóknak jóval kevesebb járást, az olvasónak gyorsabb kiszolgálást jelentene, illetve a dolgot a mikrofilmlapoztatással szorosan koordinálva, a jelenleginél jóval megbízhatóbbat is.

1. táblázat

A legalább négy alkalommal kért folyóiratok részesedése a használatból és a használat megoszlása különböző évjárateikban

Kéréskategória	A kategóriában kért folyóiratok száma és %-aránya a nem referált, illetve a referált folyóiratok körét tekintve	A kategóriára eső kérések száma és %-aránya a nem referált, illetve a referált folyóiratok iránti összes kérdésben	A kérések egyes évjáratokra eső %-aránya		
			1985	1984–80	1979–45
<i>4–10-szer</i>					
NR	131 (18,55)	804 (11,16)	30,05	54,31	15,64
N	351 (25,77)	2224 (7,94)	16,01	70,36	13,63
<i>11–20-szor</i>					
NR	61 (8,14)	913 (12,67)	51,70	30,72	17,58
R	210 (15,42)	3191 (11,39)	49,35	41,15	9,50
<i>21–30-szor</i>					
NR	27 (3,69)	693 (9,62)	57,72	27,53	14,75
R	90 (6,61)	2281 (8,44)	53,70	36,33	9,97
<i>31–40-szer</i>					
NR	15 (2,00)	525 (7,29)	52,85	39,70	7,45
R	65 (4,77)	2266 (8,09)	58,29	28,39	13,32
<i>41–50-szer</i>					
NR	7 (0,93)	322 (4,47)	65,52	18,96	15,52
R	57 (4,18)	2602 (9,29)	69,83	22,08	8,09
<i>51–60-szor</i>					
NR	9 (1,20)	503 (6,98)	66,20	32,07	1,73
R	26 (1,91)	1438 (5,13)	68,98	26,67	4,35
<i>61-nél többször</i>					
NR	21 (2,81)	2723 (37,80)	59,90	38,37	1,73
R	115 (8,43)	13 216 (47,10)	71,91	26,03	2,06

NR = nem referált; R = referált.

A használat csatornái

Külföldi folyóirat-állományunkhoz — akárcsak állományunk más részeihez — többféle csatornán lehet hozzáférni [2]. Ez részben a változatos formában jelentkező kereslet következménye, de részben azé a tény is, hogy az OMK-ba csak az elmúlt egy-két év folyamán kerültek át maradéktalanul azok a másolatküldő szolgáltatások, amelyeket korábban az OMIKK más szervezeti egységei alapítottak és működtettek.

A szolgáltatások leghozadékosabb csatornái olvasóinkat-megrendelőinket szolgálják, de van köztük két olyan is (fordításmegrendelésekhez primer dokumentumok másolatainak szolgáltatása, belső kölcsönzés), amelyekkel — a referálásra és találgatásra bocsátásnak az állományba kerülést megelőző műveletein kívül — intézményünk információs tevékenységét látjuk el a később szükségessé váló szakirodalommal.

Tekintsük át mindenekelőtt a szóban forgó csatornák működési hozamát bemutató *2. táblázatot*.

Ha nem feledkezünk meg, mint ahogy nem is szabad megfeledkeznünk arról, hogy a nem referált folyóiratok fenti százalékarányai mögött csak alig több, mint egynegyednyi számosságok állnak a referált folyóiratok mögött meghúzódóakhoz képest, azt kell mondanunk, hogy a két mintahalmazban egyaránt előfordulnak igénybevételi hasonlóságok és különbségek.

A leghagyományosabb igénybevételi módot, az olvasótermi használatot illetően parányi az eltérés. Noha az igénybevételnek ez a módja — tudjuk az OMK működését tükröző adatok idősoraiból — csökkenő tendenciájú, a maga 55%-os részesedésével még mindig a "legmonstruózusabb tömb".

Ezért is tennénk jól, ha a raktározási koncentrációt — a törzsgyűjtemény kialakítását — minél előbb megvalósítanánk.

A referálás tényének hatása a különféle másolatküldő szolgáltatások arányainak egymás közötti eltéréseiben mutatkozik meg. Azt, hogy az olvasószolgálati kártyákat a megrendelők a referált folyóiratok esetében veszik nagyobb arányban igénybe, az magyarázza, hogy e kártyák a szakirodalmi tájékoztatókban honosodtak meg teljeskörűen [3].

A reprográfiai műhelyen keresztüli másolatrendelések részesedésének a referált folyóiratok körében elért magasabb aránya pedig arra a történeti tényre vezethető vissza, hogy a jelenlegi szakirodalmi tájékoztatók elődei, a műszaki lapszemlék idején az általuk keltett másolatási igények kielégítését túlnyomórészt ebbe a csatornába terelték.

A fordításmegrendelések primer dokumentumok másolatával való ellátásában a referált folyóiratoknál regisztrált magasabb részesedés szintén a szakirodalmi tájékoztatók figyelemfelkeltő hatásának tulajdonítható.

A helyben másoltatás és a könyvtárközi kölcsönzés vonatkozásában a nem referált folyóiratok értek el magasabb arányt. Ez azért van így, mivel az e csatornában igényelt folyóiratok "kimazsolázásához" nincsenek hazai referálopapok (a külföldiek pedig alig járnak a munkahelyi szakkönyvtárakba, nem is beszélve arról, hogy egyelőre igen kevés szakembernek van lehetősége az online szolgáltatások igénybevételére is), és esetükben a reprográfiai műhelynek adott megrendelés sem vált annyira közelebbé, mint a referált, tehát az alaptájékoztatást illetően a munkahelyekig "elmenő" időszakos kiadványok esetén. Feltételezhető az is, hogy a nem referált lapok cikkeinek másolatait magasabb arányban

2. táblázat

A külföldi folyóiratok használati csatornái és működési hozamaik

A csatorna megnevezése	Igénybevételének %-aránya	
	nem referált	referált
	folyóiratok esetén	
Másolatmegrendelés olvasószolgálati kártyán	3,12	4,70
Másolatmegrendelés a reprográfiai műhelyen keresztül	10,85	13,38
Másolatküldés könyvtárközi kölcsönzés keretében	7,18	6,40
Helyben másoltatás	10,24	6,97
Fordításmegrendelésekhez primer dokumentum másolatának szolgáltatása	6,24	10,93
Olvasótermi használat	54,74	55,18

veszik igénybe az egyéni megrendelők, mint a referáltakét. Ezt a nem referált folyóiratok régebbi évfolyamai iránti általában intenzívebb érdeklődéssel lehet dokumentálni.

Szembetűnő, hogy a referálást megjárt folyóiratok belső kölcsönzési aránya lényegesen alacsonyabb a nem referáltakénál. Az információs szerkesztőségek tehát általában azt is "jól megnézik maguknak", amit esetleg csak a későbbiekben kívánnak vagy tudnak hasznosítani.

Az igénybevételi csatornák szemügyre vétele számunkra két szervezési tennivalót ír elő:

- ◆ Valahogyan (fokozatosan, a feltételek megteremtésétől függően stb.) e csatornákat a primer dokumentumok (vagy mikrofilm-lap-változataik) másoltatásra való raktári kiemelésének pontján egyszerűsíteni kell, mivel jelenleg – elvetendő hagyományként – a párhuzamosan és egymástól függetlenül befutó kérések "egymás orra" elől szedik el a kielégítésükhöz szükséges dokumentumot, ami az igénykielégítést feszültté és vontattá teszi. Emiatt a szaksajtóban és a közvetlen olvasószolgálatban joggal érnek bennünket bírálatok, olykor indulatos kifakadások.
- ◆ Az igények jelentős részének igen kevés folyóiratra való koncentrálódása és a másolatszolgáltatások iránt megnyilvánuló igény magas aránya együttesen teszi szükségessé, hogy a nagyon erősen használt két csoportban (50-nél, illetve 60-nál több kérés) hiánytalanra tegyük a referálás előtti mikrofilm-lapoztatást. Ez viszonylag nem sok, mindössze további 70 folyóirat mikrofilm-lapoztatásba való bevonását követeli meg. Így az összes használat 45%-át kitevő másolatszolgáltatás jó háromnegyedét mikrofilm-lapok révén elégíthetjük majd ki, mégpedig túlnyomórészt 2–3 évfolyamnyi mikrofilm-lapokat tartalmazó kollektióból. Hogy mindez következetes legyen, a másolatszolgáltató munkatársakat is le kell szoktatni – s ez nem könnyű feladat – a papírpéldányok igénybevételéről.

Meddig él egy folyóirat?

Ha Örkény István egyik legkiválóbb novellájának címét adaptálva, feltesszük a kérdést: "meddig él egy folyóirat?", már olvashattuk e közleményben, hogy – legalábbis az OMK-ban – igazában és túlnyomórészt két évig.

Az összesen 2111 könyvtárilag használt folyóirat közel egyharmadának (31,51%-ának) azonban 1980-on túlmutató igénybevételi utóélete is van. Ennek az utóéletnek a mértékét a már említett használati toplistán (1. melléklet) konkrét címeken is

tanulmányozhatjuk, ui. nemcsak használati rangsor szerepel rajta, hanem annak megjelölése is, hogy az egyes folyóiratokból melyik volt a legrégebbi kért évfolyam (1984, 1983, 1982, 1981, 1980), illetve évfolyamcsoport (1975–1979, 1970–1974, 1960–1969, 1945–1959). E korcsoportok minimálisan a befejező évig (1979, 1974, 1969, 1959) igazolható érdeklődést jelentenek. Toplistánk egy másik adatával, nevezetesen hogy az összesen 10 korcsoportból hányban volt igény az adott folyóiratra, az igénybevétel folyamatosságának mértékét tudjuk bemutatni.

A 7–10 korcsoportban igényelt időszaki kiadványokból egy másik listát is előállítottunk, a legfolyamatosabban igényelt folyóiratok toplistáját (2. melléklet), amely ezenfelül arról is vall, hogy bár a legfrekvenciáltabb folyóiratok közül kerül ki a legfolyamatosabban használtak túlnyomó része, de azért kis számban előfordulnak köztük új korokban csak közepes intenzitással használt folyóiratok is.

Az 1. melléklet jellemző adatait táblázatban is feldolgoztuk (3. táblázat). Ebből megtudjuk, hogy 171 legpreferáltabb folyóiratunkból folyamatosan mindössze 95-öt vettek igénybe olvasóink-megrendelőink, ami e mintahalmaz 55,55%-a. Ám a folyamatosság túlnyomó része legfeljebb 6 éves retrospektivitást jelent, s így mindössze 20 legpreferáltabb folyóiratunkra (a halmaz 11,69%-ára) mutatkozott tartósabban – minimálisan 1979-ig, maximálisan 1959-ig – igazolható igény. (A "minimális-maximális" megfogalmazást az teszi szükségessé, hogy a régebbi évfolyamokat illetően már korcsoportokkal dolgoztunk. A teljesség kedvéért: a számlálásban volt egy "1945 előtti" korcsoport, ám arra egyetlen kérés sem érkezett.)

A 2. mellékletben szereplő toplistára összesen 69 folyóirat került mint olyan, amelynek viszonylag folyamatos a használata (legalább 7 korcsoportban kérték). Közülük 43 a legpreferáltabb folyóiratok listáján is szerepel, 26 a ritkábban, de minimálisan a legalább 11–20-szor kért kategóriából való.

A toplistákon szereplő folyóiratok merev tematikai összetételének elemzésétől eltekintünk. Részint terjedelmi okokból, részint pedig azért, mivel az elemült elemzésnek több szempontúnak (sok a kettős, a hármas stb. tematikájú folyóirat, a jelleg árnyalt megállapításának szükségessége stb.) kellene lennie, ami e folyóiratok használóinak feladata (volna). A használati toplistára felkerült nem referált folyóiratok kétharmada mindenesetre az ismeretterjesztő és/vagy a hobbikategóriába tartozik, ezen belül igen változatos tematikájú (gépkocsi, rádió, tv, fényképezés, modellezés, számítástechnika és persze: általános tematika). Az itt szereplő, immár szakfolyóiratnak minősíthető címek, ame-

A legpreferáltabb külföldi folyóiratok iránti igény tartóssága

Év/évkör, ameddig az igény terjed	Nem referáltak		Referáltak		Együtt	
	Összesen	Megszakitlanul	Összesen	Megszakitlanul	Összesen	Megszakitlanul
1985	1	1	3	3	4	4
1984	5	5	20	20	25	25
1983	7	7	15	15	22	22
1982	4	4	8	8	12	12
1981	1	1	18	10	19	11
1980	—	—	6	1	6	1
min. 1979	4	3	26	3	30	6
min. 1974	4	3	15	4	19	7
min. 1969	1	1	18	5	19	6
min. 1959	3	—	12	1	15	1

Megjegyzés: A táblázatban szereplő folyóiratok tényleges életkorát és OMK-ban találhatóságának korát nem vizsgáltuk.

lyek a harmadik harmadot töltik ki, túlnyomórészt általánosabb vagy szélesebb körű érdeklődésre számító tematikájúak. Szűkebb szakosodott folyóirat kettő-három akad közöttük.

A használati top lista referált folyóiratai jellemzően szakfolyóiratok, legfeljebb néhány sorolható be közülük ismeretterjesztőnek is. Az általánosabb érdeklődést vonzó folyóiratokon kívül a listában négy tematikai koncentráció figyelhető meg (alkalmazott vegyészet-vegyipar, gépgyártás, híradástechnika és elektronika-számítógép), egyébként a bányászatot kezdve, befejezve az út- és vasútépítéssel, meglehetősen szóródó — 1–5 folyóiratot magának mondható — a tematikai mezőny.

A 2. melléklet top listája annyiban különbözik az elsőtől, hogy benne az imént jellemzett top listánk tematikai koncentrációi még jellegzetesebbé váltak. Különösen a vegyészeti szakirodalomhasználatában figyelhető meg a visszatekintés reflexe, amiben a szakma megalapozottsága és teljesítményei tekintetében való "magára adása" egyaránt tükröződik.

Legvégül: érdemes egy pillantást vetni a top listáinkban szereplő folyóirataink nyelvi összetételére. Az angol nyelvű folyóiratok túlsúlya (62,94%-os részesedés) a mi folyóirat-használati felmérésünk által is tanúsodik arról, hogy az angol nyelv mind meghatározóbb szerepre tesz szert a tudományos és szakmai kommunikációban. A német nyelvű folyóiratok képviseltségének 27,91%-os aránya már kevésbé vezethető vissza e nyelv ismeretének magyarországi hagyományaira, mint arra, hogy a legutóbbi évtized fejleményeként bizonyos fokú másodlagos térhódításnak örvend.

Top listáinkban a többi nyelven megjelent folyóiratok csak elvétve szerepelnek. Az orosz 4,56, a francia 3,04, a cseh, lengyel és olasz fél-fél százalékos képviselést ért el. A szláv nyelvű folyóiratok túlnyomó része gépipari tematikájú.

* * *

Számlálási eredményeink nyomán megállapíthatjuk, hogy bizonyos vonatkozásokban csak néhány lépést tettünk a gyakorlatilag hasznosítható megoldások felé, másokban azonban igen jó hasznossági eséllyel kecsegtető összefüggéseket sikerült feltárunk általa.

A nem használt és a gyengén- esetlegesen használt folyóiratcsoportok kikülönítése pl. nem ajándékozott — nem is ajándékozhatott — meg bennünket konkrét, további intellektuális elemzéseket szükségtelessé tevő "sugallatokkal". Ezek a további intellektuális elemzések részint az OMK és az OMIKK munkatársaira, részint több gyűjtőköri rokon nagykönyvtár kooperációs erőfeszítéseire várnak.

Az erőteljes és a nagyon erős használattal minősített külföldi időszaki kiadványaink köreit illető "feltárásaink" viszont máris olyan konkrét munkálatok elvégzésére készítetnek bennünket, amelyek nyomán nem alakulhat ki kudarc (a mikrofilmlapozott folyóiratok körének kibővítése, törzsgyűjtemény kialakítása a folyóiratraktárban, a másolatszolgáltatás rendjének módosítása a raktárból való kiszedés pontján). E tennivalók fontossága korántsem becsülhető le egy olyan könyvtár szempontjából, amely az olvasó, a használó, a megrendelő üdvének biztosítását alapvető, minden mást megelőző törvényként tiszteli és kezeli.

Az OMK külföldi időszaki kiadványainak használati toplistája
(Több mint ötvenszer kért folyóiratok)

<i>A kérések száma</i>	<i>A folyóirat címe</i>	<i>Hány időkate- góriára vonat- kozott kérés?</i>	<i>A legrégebbi kért idő- kategória</i>
1. Nem referált folyóiratok			
409	<i>VDI-Berichte</i>	9	1960–1969
402	<i>Byte</i>	7	1970–1974
211	<i>MC. Microcomputer Zeitschrift</i>	4	1982
140	<i>Personal Computer World</i>	4	1982
128	<i>Emballages Magazine</i>	2	1984
119	<i>Chemical Week</i>	5	1981
116	<i>Practical Computing</i>	4	1982
113	<i>Compute</i>	2	1984
109	<i>Computer and Video Games</i>	3	1983
105	<i>Electronics Weekly</i>	2	1984
102	<i>Electronics Week</i>	7	1945–1959
95	<i>Photo Revue</i>	4	1982
92	<i>I and Cs</i>	3	1983
83	<i>Audio</i>	7	1975–1979
81	<i>Textil Praxis International</i>	4	1945–1959
77	<i>Engineer</i>	3	1983
75	<i>Technisches Messen</i>	3	1983
73	<i>Radio</i>	8	1970–1974
67	<i>ELO. Magazin für Praxis u. Hobby</i>	6	1975–1979
64	<i>Journal of Ferrocement</i>	7	1975–1979
62	<i>Modellbau Heute</i>	8	1970–1974
59	<i>Nature</i>	7	1945–1959
	<i>Robotics Age</i>	2	1984
58	<i>Siemens Power Eng. u. Automation</i>	2	1984
56	<i>Electronics Today International</i>	3	1983
	<i>Innovation</i>	3	1983
	<i>IEEE Transact. on Eng. Management</i>	1	1985
	<i>Practical Photography</i>	7	1975–1979
52	<i>Automobil Revue</i>	8	1970–1974
51	<i>ZFO. Zeitschrift f. Führung u. Org.</i>	3	1983
2. Referált folyóiratok			
451	<i>CHIP</i>	5	1981
417	<i>Electronic Design</i>	8	1945–1959
401	<i>Journal of Chromatography</i>	9	1960–1969
388	<i>Elektor</i>	8	1970–1974
369	<i>Maschinenmarkt</i>	8	1960–1969
324	<i>Practical Electronics</i>	8	1970–1974
249	<i>Analytical Chemistry</i>	9	1945–1959
236	<i>Funkschau</i>	8	1945–1959
233	<i>Annals of the CIRP</i>	2	1984
224	<i>Industrie-Anzeiger</i>	6	1975–1979
209	<i>Radio-Electronics</i>	8	1970–1974
208	<i>Control and Instrumentation</i>	3	1975–1979
204	<i>EDN</i>	7	1970–1974
170	<i>Environmental Science and Technology</i>	8	1960–1969
168	<i>Modern Plastics International</i>	6	1960–1969
158	<i>IO. Management-Zeitschrift</i>	4	1981
	<i>Machine Design</i>	7	1975–1979
	<i>Plastics Technology</i>	4	1975–1979
156	<i>Stroitel'nye i Dorožnye Mašiny</i>	2	1975–1979
151	<i>Elektronik</i>	7	1975–1979
150	<i>Systems International</i>	2	1984
147	<i>Elektronikpraxis</i>	4	1982

<i>A kérések száma</i>	<i>A folyóirat címe</i>	<i>Hány időkatagóriára vonatkozott kérés?</i>	<i>A legrégebbi kért idő-kategória</i>
142	<i>Fresenius' Zeitschrift für Anal. Chemie</i>	7	1945 – 1959
139	Auto, Motor u. Sport	5	1981
138	<i>IEEE Transact. on Circuits and Systems</i>	7	1960 – 1969
136	<i>IEEE Transact. on Automatic Control</i>	7	1960 – 1969
132	International Journal of Systems Science	3	1970 – 1974
127	<i>Analytica Chimica Acta</i>	9	1960 – 1969
	Electronics Industry	3	1975 – 1979
	<i>Kautschuk und Gummi, Kunststoffe</i>	8	1960 – 1969
	O und P. Ölhydraulic u. Pneumatic	1	1985
125	Werkstatt und Betrieb	6	1980
123	JEE. Journal of Electronic Engineering	4	1982
119	Elektronikschau	3	1983
113	<i>Vestnik Mašinostroneiž</i>	7	1960 – 1969
109	<i>Hi-Fi News and Record Review</i>	7	1975 – 1979
108	Machinery and Production Engineering	6	1975 – 1979
104	Computers and Biomedical Research	4	1960 – 1969
	Strojirenská Výroba	4	1975 – 1979
103	Measurement and Control	2	1984
102	Bulletin of the Japan Soc. of Prec. Eng.	4	1975 – 1979
	Industries et Techniques	2	1984
	IEEE Transact. on Industr. Electronics	6	1975 – 1979
	Packaging Today	2	1984
98	Chemistry and Industry	6	1945 – 1959
97	Datamation	5	1981
96	Electronic Products	4	1982
94	IEEE Transact. on Industry Appl.	3	1983
	Strasse	3	1970 – 1974
93	Wear	4	1975 – 1979
91	American Industr. Hygiene Assoc. Journal	5	1975 – 1979
90	Sensor Review	2	1984
	Werkstattstechnik	4	1981
88	Elektronik Entwicklung	5	1981
	New Electronics	4	1975 – 1979
87	Verpackungs-Rundschau	2	1984
86	<i>Applied Optics</i>	9	1960 – 1969
	Technische Rundschau	4	1980
85	Bulletin of the JSME	6	1970 – 1974
	ZIS Mitteilungen	4	1981
84	American Machinist	6	1960 – 1969
	<i>Journal of Applied Polymer Science</i>	8	1960 – 1969
	Journal of Physics E. Scientific Instr.	6	1975 – 1979
	Packaging Review	1	1985
83	<i>Radio, Fernsehen, Elektronik</i>	7	1970 – 1974
81	<i>Hydrocarbon Processing</i>	9	1960 – 1969
80	Izvestiä Vysših Učebn. Zav. Mašinostr.	4	1980
	Schweizer Maschinenmarkt	3	1983
79	Énergomašinostroenie	5	1981
	Revue Gén. des Routes et des Aerodromes	3	1983
	Rubber World	6	1960 – 1969
78	Promyšlennáá Énergetika	6	1975 – 1979
77	European Journal of Marketing	3	1983
	<i>Fördern und Heben</i>	9	1960 – 1969
76	Chemiefasern. Textil-Industrie	5	1945 – 1959
	International Journal of Electronics	3	1983
	Occupational Safety and Health	2	1984
75	<i>Medical and Biological Eng. and Computing</i>	7	1970 – 1974
	Power	5	1981
	Proceedings of the Nat. Conf. on Fluid P.	4	1970 – 1974
	Przegląd Mechaniczny	2	1984
	Razvedka i Ohrana Nedr	2	1984

<i>A kérések száma</i>	<i>A folyóirat címe</i>	<i>Hány időkat- góriára vonat- kozott kérés?</i>	<i>A legrégebbi kért idő- kategória</i>
74	Industrial and Engineering Chemistry	4	1975 – 1979
	Neue Verpackung	5	1975 – 1979
73	Elektronik-Industrie	3	1983
	R and D Management	3	1983
72	Control Engineering	3	1983
71	Communications News	3	1983
	Drug and Cosmetic Industry	2	1984
	Elektromeister u. Deutsches Elektrohandwerk	5	1980
70	EDV-Aspekte	1	1985
	Production Engineer	3	1983
68	<i>Chemische Rundschau</i>	7	1960 – 1969
	Cosmetics and Toiletries	3	1983
	IEEE Transactions on Computers	6	1975 – 1979
	<i>Talanta</i>	8	1945 – 1959
67	Österreichische Zeitschrift. f. Elektr.	5	1975 – 1979
	Railway Age	5	1981
	Stahl und Eisen	6	1975 – 1979
66	Scientific American	5	1975 – 1979
65	Energieanwendung	3	1983
	Giessereitechnik	4	1945 – 1959
	International Journal of Control	3	1981
	<i>Review of Scientific Instrument</i>	7	1945 – 1959
64	<i>Glückauf</i>	7	1970 – 1974
	Strasse und Autobahn	3	1975 – 1979
63	<i>IEEE Transactions on Communication</i>	8	1970 – 1974
	Konstruktion	6	1945 – 1959
	Koževno-Obuvnaâ Promyslennost'	4	1960 – 1969
	<i>Proceedings of the IEEE</i>	9	1945 – 1959
62	Farbe und Lack	3	1981
	Journal. American Water Works Association	2	1984
61	ECN. European Chemical News	4	1982
	Quality Progress	4	1975 – 1979
	Usine Nouvelle	4	1982
60	Automation	2	1984
	Design News	5	1980
	Flight International	4	1981
	<i>Journal of Pharmaceutical Sciences</i>	10	1945 – 1959
59	Ambio	2	1984
	Fluid	2	1984
	Maschine und Werkzeug	3	1983
	Umweltmagazin	4	1982
58	Traitement Thermique	2	1984
57	Fernwaerme International	5	1981
	Geochimica et Cosmochimica Acta	2	1984
56	<i>IEEE Transact. on Acoustics...</i>	7	1970 – 1974
55	Automotive Engineering	3	1983
	Energiewirtschaftliche Tagesfragen	2	1984
	Managerial Planning	2	1984
	Polymer News	2	1984
	Technica	5	1975 – 1979
	Vt. Verfahrenstechnik	4	1980
54	Maschine	4	1981
53	Microelectronics Journal	4	1982
52	Elektron International	5	1981
	IEE Proceedings. Part A	6	1970 – 1974
	<i>Plastverarbeiter</i>	7	1960 – 1969
	Yachting	5	1981
51	European Rubber Journal	3	1981
	Geohimiâ	4	1982

A legalább 7 időkategóriában igényelt folyóiratok dőlt betűvel vannak szedve.

Az OMK "legfolyamatosabban élő" külföldi időszaki kiadványainak toplistája
(A legalább 7 időkategóriában kért folyóiratok)

Rangsor az időcate- goriák szerint	A folyóirat címe	A rá vonatkozó összes kérdés	A legkorábbi igényelt évfolyam
1. Nem referált folyóiratok			
9	VDI-Berichte	409	min. 1969
8	Radio	102	min. 1974
	Modellbau Heute	62	min. 1974
	Automobil Revue	52	min. 1974
	Journal of the American Chemical Society	29	min. 1959
7	Byte	402	min. 1979
	Electronics Week	102	min. 1969
	Audio	83	min. 1979
	Journal of Ferrocement	64	min. 1979
	Nature	59	min. 1959
	Practical Photography	56	min. 1979
	Science	38	min. 1969
	Plastics World	17	min. 1974
	Indian Journal of Chemistry. Sect. A	12	min. 1969
2. Referált folyóiratok			
10	Journal of Pharmaceutical Sciences	60	min. 1959
9	Journal of Chromatography	401	min. 1969
	Analytical Chemistry	249	min. 1959
	Analytica Chimica Acta	127	min. 1969
	Applied Optics	86	min. 1969
	Journal of Applied Polymer Science	84	min. 1969
	Hydrocarbon Processing	81	min. 1969
	Fördern und Heben	77	min. 1969
	Proceedings of the IEEE	63	min. 1959
	Journal. Water Pollution Control Federation	44	min. 1969
	Journal of Colloid and Interface Science	28	min. 1959
8	Electronic Design	417	min. 1959
	Elektor	388	min. 1974
	Maschinenmarkts	369	min. 1969
	Practical Electronics	324	min. 1974
	Funkschau	236	min. 1959
	Radio-Elektronics	209	min. 1974
	Environmental Science and Technology	170	min. 1969
	Kautschuk und Gummi, Kunststoffe	127	min. 1969
	Talanta	68	min. 1959
	IEEE Transactions on Communications	63	min. 1974
	Analyst	44	min. 1959
	Plastičeskie Massy	44	min. 1974
	IEEE Transact. on Instrumentation...	39	min. 1974
	Journal of Chromatographic Science	36	min. 1974
	Journal of Applied Physics	33	min. 1959
	Biotechnology and Bioengineering	31	min. 1974
	Journal of Sound and Vibration	30	min. 1969
	Journal of the American Oil Chemists' Society	23	min. 1959
	VDI-Z	23	min. 1959
7	EDN	149	min. 1974
	Machine Design	158	min. 1979
	Fresenius' Zeitschrift f. Anal. Chemie	142	min. 1959
	IEEE Transact. on Circuits and Systems	138	min. 1969
	Elektronik	151	min. 1979
	IEEE Transact. on Automatic Control	136	min. 1969
	Vestnik Mašinstroeniã	113	min. 1969
	Hi-Fi News and Record Review	109	min. 1979

<i>Rangsor az időka- te- góriák szerint</i>	<i>A folyóirat címe</i>	<i>A rá vonatkozó összes kérés</i>	<i>A legkorábbi igényelt évfolyam</i>
	Radio, Fernsehen, Elektronik	83	min. 1974
	Medical and Biological Engineering...	75	min. 1974
	Chemische Rundschau	68	min. 1969
	Review of Scientific Instrument	65	min. 1959
	Glückauf	64	min. 1974
	IEEE Transact. on Acoustics...	56	min. 1974
	Oil and Gas Journal	47	min. 1959
	Journal of Electrochemical Society	45	min. 1959
	Air International	34	min. 1979
	Kunststoffe im Bau	30	min. 1979
	IEEE Transact. on Power Apparatus...	28	min. 1969
	Journal of Organic Chemistry	28	min. 1959
	Chemie-Ingenieur-Technik	26	min. 1974
	IEEE Transact. on Microwawe Theory...	23	min. 1959
	AICHE Journal	13	min. 1959
	Erzmetall	11	min. 1959
	Journal of Food Science	11	min. 1969

Irodalom

- [1] LINE, M. B.: Interlibrary lending in the United Kingdom. = IATUL Proceedings, 1984. 16. köt. — Ref.: Sz. KISS Csaba: Könyvtárközi kölcsönzés Nagy-Britanniában. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 32. köt. 7. sz. 1985. p. 334–337.
- [2] FUTALA Tibor—MAURER Péter—V. HUTYA György: A könyvtárközi könyvkölcsönzés szerepe és jellege-

tességei az Országos Műszaki Könyvtár dokumentum- és másolatküldő szolgáltatásai között. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 33. köt. 11. sz. 1986. p. 567–574.

- [3] FUTALA Tibor—H. MÁTYÁS Katalin: A kártyaakció. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 33. köt. 10. sz. 1986. p. 511–517.

OMK-MUNKAKÖZÖSSÉG: Külföldi időszaki kiadványok használata az Országos Műszaki Könyvtárban (második, befejező közlemény)

Az Országos Műszaki Könyvtár — a Műszaki Könyvtári Koordinációs Kör külföldi folyóiratait nyilvántartó számítógépes adattárát hasznosítva — 1985. szeptember elseje és november 30-a között külföldi időszaki kiadványainak körében használati számlálást tartott. Ennek hármas célja volt: a gyűjtés racionalizálási lehetőségeinek felderítése, a használatba adás rendjének további finomítása és az állományörzés differenciált szabályainak kimunkálása. A számlálásban 3845 folyóirat (túlnyomórészt főlap) vett részt. A számlálás nyomán a külföldi állomány következő jellegzetes körei alakultak ki: *a*) a számlálás időszakában nem használt folyóiratok (381 — 9,91%), *b*) a szekunder kiadványok köre (265 — 6,89%), *c*) csak az OMIKK információs munkájában használt folyóiratok (1089 — 28,32%), *d*) a könyvtári szolgáltatások keretében használt, il-

NATIONAL TECHNICAL LIBRARY (CORPORATE): The use of foreign periodicals in the National Technical Library, Hungary (second, concluding publication)

NTL conducted a usage survey of its holding of foreign serial publications from 1 September to 30 November, 1985, utilizing the computer file of foreign periodicals of the coordination committee of special libraries in Hungary. The objectives of this survey were to search for optimum acquisition policies, to improve circulation control, and to develop rules of differentiated storage of periodicals. The survey covered 3845 periodicals divided into various domains: journals not used during the survey, secondary publications, journals processed for the information services of NTL, journals used for library services. The first publication discussed the composition of the first three domains, to reveal the rational possibilities of acquisition and the rules of optimum storage of the holding.

letve azok keretében is használt folyóiratok (2111 – 54%). Az első közlemény az $a-c$ kör összetételéről (tartalmi sajátosságok, átlagárak) festett képet, mindenekelőtt a gyűjtés racionalizálási lehetőségeinek, illetve az állományőrzés differenciált szabályainak felderítése érdekében.

Ez a második közlemény a d) csoportot jellemzi, megkülönböztetve benne a nem referált folyóiratok (749 cím) és a referált folyóiratok (1362 cím) halmazát. A szóban forgó két halmaz 7202, illetve 28 002 kérést váltott ki. A használat intenzitása alapján a közlemény gyengén- esetlegesen (1–3 kérés), közepesen (4–10 kérés), erőteljesen (11–50 kérés) és nagyon erősen (51–451 kérés) használt kategóriákat különít ki. Külön elemzi az összes primer folyóirat (3581 cím) 4,77%-át, illetve az összes könyvtárilag használt folyóirat (2111 cím) 8,1%-át kitevő 171 folyóirat mint a legpreferáltabb állománykategória (a teljes használat több mint felét elégíti ki) sajátosságait. A használat intenzitásán kívül képet kell kapnunk a közleményből a különféle használati csatornák hozamaival (alapvető megoszlás: 55% olvasótermi használat, 45% másolatküldés), valamint a használat visszamenőleges folyamatoságával, illetve retrospektivitásának mértékével kapcsolatban is. A használt címek közül nem egészen egyharmadnak vették csak igénybe 1979-nél régebbi évfolyamait. 1974-ig visszamenő használat mindössze 6, 1969-ig visszamenő 7, 1959-ig visszamenő pedig egyetlen folyóiratnál fordult elő. Az eredmények nyomán az OMK következetessé kívánja tenni az erőteljesen használt folyóiratok körében a referálás előtti mikrofilm-lapoztatást, módosításokat akar bevezetni a másolatszolgáltatás rendjében, a folyóiratraktárban pedig kb. 700 külföldi folyóirat 6–6 évfolyamából koncentrált törzsgyűjteményt kialakítani.

* * *

РАБОЧИЙ КОЛЛЕКТИВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ТЕХНИЧЕСКОЙ БИБЛИОТЕКИ: Использование зарубежных сериальных изданий в Государственной технической библиотеке (второе сообщение)

Государственная техническая библиотека, используя базу данных по зарубежным изданиям, провела анализ обращаемости фонда зарубежных сериальных изданий в период с 1 сентября по 30 ноября 1985 г. Эта работа преследовала три цели: установление возможности рационализации комплектования, дальнейшее улучшение порядка выдачи литературы, разработку дифференцированных правил хранения фонда.

This second publication covers the fourth domain, of periodicals, those used for library services (2111 titles or 54 per cent of total holding). They are divided into two groups – abstracted and indexed journals, and non-abstracted, non-indexed journals, 1362 titles and 749 titles, respectively. They produced 28 002 and 7202 questions, respectively, of the survey. According to the intensity of usage, four categories were established. The properties of the most preferred journals (covering more than half of the total usage of periodicals), 171 journals or 4.77 per cent of all primary journals and 8.1 per cent of all journals used for library services, are analyzed. The usage modes of journals are also given: 55 per cent in the reading room, 45 per cent for copy delivery. The figures for usage retrospectivity broken down by years backlog issues are presented. Based on the results of this survey, NTL plans to conduct consequently the microficheing of mostly used journals prior to their abstracting and indexing, to introduce modifications in its hard copy delivery services, and to form a concentrated core collection of six volumes of each of about 700 foreign journal titles.

* * *

**ARBEITSGEMEINSCHAFT DER OMK:
Anwendung ausländischer Periodika in der
Technischen Landesbibliothek
(zweite, abschliessende Folge)**

Die Technische Landesbibliothek hat – mit der Benutzung der, die ausländischen Zeitschriften registrierende Rechner-Datensammlung des Koordinationskreises der Technischen Landesbibliothek – im Zeitraum vom 1. September – 30. November 1985 eine Anwendungszählung bei den ausländischen Periodika durchgeführt. Das hatte dreierlei Zwecke: das Erkunden der Rationalisierungsmöglichkeiten des Sammelns, die weitere Verfeinerung der Ordnung der Benutzung und die Ausarbeitung der differenzierten Regeln der Bestandsaufbewahrung. An der Zählung nahmen 3845 Zeitschriften (überwiegend Hauptblätter) teil. Aufgrund der Zählung sind die folgenden charakteristischen Kreise des ausländischen Bestandes festgestellt worden: a) im Zeitraum der Zählung ungebrauchte Zeitschriften (381 – 9,91%), b) der Kreis der sekundären Publikationen (265 – 6,89%), c) nur in der Informationstätigkeit der OMIKK gebrauchte Zeitschriften (1089 – 28,32%), d) im Rahmen der Bibliotheks dienstleistungen, bzw. auch in deren Rahmen gebrauchte Zeitschriften (2111 – 54,90%). Die

Объем проанализированного фонда составил 3845 журналов (в большей части основных). В результате анализа наметились следующие характерные группы фонда: а) издания, не использованные за анализируемый период (381—9,91%), б) вторичные издания (265—6,89%), в) издания, использованные только в информационной работе ОМИКК (1089—28,32%), г) издания, использованные в библиотечном обслуживании (2111—54,90%).

В первом сообщении был дан анализ содержания первых трех групп фонда, с указанием цены и выводов, в первую очередь с целью установления возможности рационализации комплектования, определения дифференцированных правил хранения фонда. Во втором сообщении характеризуется группа г), однако делается различие между реферированными (749 наименований) и нереферированными (1362 наименования) журналами. По этому фонду, насчитывающему 7202 экземпляра, было сделано 28002 запроса. По интенсивности использования издания можно разделить на редко использованные (1—3 запроса), средне использованные (4—10 запроса), часто использованные (11—50 запросов), очень часто использованные (51—451 запросов) категории. Отдельно анализируются особенности наиболее использованной части фонда, 171 журнал, что составляет 4,77% всех журналов (3581 наименований) и 8,1% журналов, использованных в библиотеке (2111 наименований). Кроме интенсивности использования сообщение дает представление о распределении фонда по различным каналам (использование в читальных залах — 55%, запрос копий — 45%), а также о постоянности использования предшествующих выпусков и степени ретроспективности. Из использованных журналов только одна треть была издана до 1979 года. Из журналов, изданных до 1974 года, было использовано всего 6, изданных до 1969 года — 7, а изданных до 1959 года — всего один журнал. Используя полученные результаты, Государственная техническая библиотека желает обеспечить последовательность микрофиширования наиболее использованной части журналов перед реферированием, ввести изменения в порядок предоставления копий, а в хранилище сериальных изданий создать централизованный фонд, содержащий из всех 700 зарубежных сериальных изданий по одному тому за последние шесть лет.

erste Folge schilderte die Zusammensetzung (inhaltliche Charakteristika, Durchschnittspreise) der a—c Kreise, vor allem im Interesse des Erkundens der Rationalisierungsmöglichkeiten des Sammelns, bzw. der differenzierten Regeln des Bestandsaufbewahrung.

Diese zweite Folge charakterisiert die Gruppe d) mit der Unterscheidung der Menge der unreferierten (749 Titel) und der referierten Zeitschriften (1362 Titel). Die erwähnten zwei Mengen haben 7202 bzw. 28 002 Nachfragen ausgelöst. Aufgrund der Intensität des Gebrauchs unterscheidet diese Folge die minder-zufällig (1—3 Nachfragen), die mittelmässig (4—10 Nachfragen), die häufig (11—50 Nachfragen) und die sehr häufig (51—451 Nachfragen) benutzten Kategorien. Getrennt analysiert sie die Charakteristika von 4,77% der gesamten primären Zeitschriften (3851 Titel) bzw. 171 Zeitschriften, welche 8,1% von den in den Bibliotheken benutzten sämtlichen Zeitschriften (2111 Titel) ausmachen und als die präferierteste Bestandskategorie gelten, da sie mehr als die Hälfte der totalen Nachfragen befriedigen. Ausser der Intensität des Gebrauchs bekommen wir ein Bild über die Erträge der verschiedenen Gebrauchskanäle (die grundlegende Verteilung: 55% — Gebrauch in den Lesesälen, 45% — Kopiever sand) sowie über die zurückgreifende Kontinuität des Gebrauchs, bzw. über das Mass ihrer Retrospektivität. Von den benutzten Titeln wurden nicht einmal ein Drittel der vor 1979 erschienenen Jahrgänge in Anspruch genommen. Ein Gebrauch zurückgehend bis 1974 konnte nur bei 6, bis 1969 bei 7 und bis 1959 nur bei einer einzigen Zeitschrift registriert werden. Aufgrund der Resultate hat die Technische Landesbibliothek die Absicht, im Kreis der stark gebrauchten Zeitschriften die Blattwendung von Mikrofilmen vor dem Referieren konsequent zu machen, Modifizierungen in der Ordnung der Kopiedienst einzuführen, und im Zeitschriftenlager einen konzentrierten Stammbestand aus den 6—6 Jahrgängen von ungefähr 700 ausländischen Zeitschriften zu schaffen.